

- Indhold
1. Hans Küng: Om det kommende pavevalg
 2. Andrew Brown: Den kommende paves tre store udfordringer
 3. IMWAC og det kommende pavevalg

1. Hans Küng: Om det kommende pavevalg (New York Times 27-2-13)

Det arabiske forår har rystet en lang række enevældige regimer. Med pave Benedikt XVI's tilbagetræden kan noget tilsvarende så ske i den katolske kirke - et forår i Vatikanet?

Selvfølgelig minder den katolske kirkes system ikke om Tunesien eller Ægypten, snarere om et absolut kongerige som Saudi Arabien. Begge steder er der ingen ægte reformer, blot nogle små indrømmelser af og til. I begge henholder man sig til traditionen for at modsætte sig en reform. I Saudi Arabien går traditionen dog kun 200 år tilbage, i pavedømmets tilfælde tyve århundreder.

Men er denne tradition ægte? Kun delvis, for kirken eksisterede i mere end tusind år uden et enevældigt monarkisk pavedømme, som vi kender det i dag. Det var ikke før det 11. århundrede, at den "revolution fra oven", som pave Gregor VII påbegyndte (den såkaldte "gregorianske reform"), gav os de tre endnu bevarede træk ved det romerske system: et centralistisk-enevældigt pavedømme, en påtvunget klerikalisme og et krav om cølibat for præster.

Reformkoncilerne i det 15. århundrede, reformatorerne i det 16., oplysningstiden og den franske revolution i det 17. og 18. århundrede og liberalismen i det 19. århundrede ændrede kun lidt derved. Selv Det andet Vatikankoncil fra 1962 til 1965 blev forpurret af kurien, som kun lod enkelte af de krævede ændringer blive gennemført.

Endnu den dag i dag er kurien, hvis nuværende form er et produkt af det 11. århundrede, den største hindring for en gennemgribende reform af den katolske kirke, for nogen ærlig økumenisk forståelse med de andre kristne kirker og verdens religioner og for en kritisk, konstruktiv holdning til den moderne verden. Under de to sidste paver, Johannes Paul II og Benedikt XVI, har der været en skæbnesvanger tilbagevenden til kirkens gamle monarkiske vaner.

I 2005 så vi en af pave Benedikts få modige handlinger: han havde en behagelig fire timer lang samtale med mig i sit sommerpalads Castel Gandolfo. Jeg havde været hans kollega på universitetet i Tübingen, men også hans hårdeste kritiker. I mere end 22 år havde vi ikke haft den mindste kontakt som følge af tilbagekaldelsen af min kirkelige undervisningstilladelse efter min kritik af den pavelige ufejlbarhed.

Før mødet havde vi besluttet at lægge vore uoverensstemmelser til side og kun tale om de emner, hvorom vi kunne nå til enighed: den positive forbindelse mellem den kristne tro og videnskaben, dialogen mellem religioner og civilisationer og den etiske konsensus hos trosretninger og ideologier.

For mig og bestemt også for hele den katolske verden var dette møde et håbets tegn. Trist er det derfor at måtte sige, at Benedikts pontifikat blev kendetegnet af sammenbrud og af dårlige beslutninger. Han skabte irritation hos protestanter, jøder, muslimer, Latinamerikas oprindelige folkeslag, kvinder, reformorienterede teologer og alle reformvillige katolikker.

De største skandaler i hans pontifikat er velkendte: der var Benedikts anerkendelse af ærkebiskop Marcel Lefebvres ærkekonservative St. Pius X's selskab med dets heftige modstand mod Det andet Vatikanconcils beslutninger og holocaustbenægteren biskop Richard Williamson.

Der var de udbredte seksuelle overgreb på børn og unge, foretaget af præster, som paven i høj grad var ansvarlig for blev skjult, da han var kardinal Ratzinger. Og der var "Vatileaks"-affæren, som afslørede omfattende intriger og magtkampe, udbredt korrupsion og seksuelle udskejelser i kurien, og som synes at være den vigtigste grund til Benedikts beslutning om at træde tilbage.

Denne første pavelige tilbagetrækning i 600 år viser tydeligt den fundamentale krise, som længe har kunnet anes i en kold, forstenet kirke. Og nu spørger hele verden: kan den næste pave på trods af alt indvarsle et nyt forår for den katolske kirke?

At kirken desperat har brug for et forår kan ingen ignorere. Der er en katastrofal mangel på præster i Europa, Latin Amerika og Afrika. I stort tal har folk forladt kirken eller gået i "indre eksil" - især i de industrialiserede lande. Der har været et utvetydigt tab af respekt for biskopper og præster og især yngre kvinder har vendt sig bort fra kirken. At integrere ungdommen i kirken er slået fejl. Man skal ikke lade sig forlede af mediernes dækning af de stort iscenesatte pavelige messer og af den vilde begejstring hos konservative ungdomsgrupper. Bag facaden er huset ved at falde sammen.

I denne dramatiske situation har kirken brug for en pave, som ikke intellektuelt lever i middelalderen, som ikke forsvarer middelalderlig teologi, liturgi eller kirke-styre. Den har brug for en pave, som er åben over for reformer og for modernitet. En pave som står for kirkens frihed i verden - ikke kun ved at holde prædikener, men ved i ord og gerning at kæmpe for frihed og menneskerettigheder inden for kirken, for teologer, for kvinder, for alle katolikker, som ønsker at tale frit. En pave som ikke længere tvinger biskopperne til at følge en reaktionær partilinie, men som indfører et passende demokrati i kirken, skabt med de første kristne menigheder som model. En pave, som ikke lader sig influere af en i Vatikanet boende "skygkepave" (Benedikt) og hans loyale følgesvende.

Hvor den nye pave kommer fra, spiller ikke den store rolle. Kardinalkollegiet må blot vælge den bedste mand. Desværre er siden pave Johannes Paul II's tid et spørgeskema blevet brugt for at få alle biskopper til at følge den romersk katolske lære om kontroversielle emner, en proces forseglet ved et løfte om ubetinget lydighed til paven. Det er derfor, der indtil nu ikke har været nogen udtalt uenighed blandt biskopperne.

Og dog er det katolske hierarki blevet advaret om kløften mellem dem selv og læg-folket på vigtige reformspørgsmål. En nylig meningsmåling i Tyskland viste at 85% af katolikkerne er positive over for at lade præster gifte sig, 79% for at vie fraskilte i kirken og 75% for at ordinere kvinder til præst. Lignende tal vil med stor sandsynlighed kunne iagttages i mange andre lande.

Må vi få en kardinal eller biskop til pave, som ikke ønsker blot at fortsætte i det gamle hjulspor? Som for det første ved, hvor dyb kirkens krise er, og for det andet ved, hvilke veje der kan føre den ud af krisen?

Disse spørgsmål må åbent diskuteres før og under konklavet. Uden at kardinalerne bliver gjort tavse for at skabe fodslag, som de blev det ved det sidste konklave i 2005.

Som den sidste aktive teolog, der har deltaget i Det andet Vatikankoncil (sammen med Benedikt), spekulerer jeg på, om der mon ikke ved konklavets begyndelse skulle være en gruppe modige kardinaler - som der var det ved koncilets begyndelse - der kunne sætte de romersk-katolske hard-linere på plads og kræve en pave, som er parat til at vove noget nyt. Det kunne være et nyt reformerende koncil eller bedre måske en repræsentativ forsamling af biskopper, præster og lægfolk?

Hvis det kommende konklave vælger en pave, som fortsætter at gå på den samme gamle vej, vil kirken aldrig opleve et nyt forår, men en ny istid og løbe risikoen for at blive en i højere og højere grad irrelevant sekt.

2. Andrew Brown: Den kommende paves tre store udfordringer

(The Guardian 28. februar 2013. Uddrag.

Andrew Brown er redaktør af bladet religiøse og kirkelige stof.)

Der synes at være tre tæt forbundne vanskeligheder for kirken. Der er en krise i kurien og i selve Vatikanet, der er en krise i præsteskabet og der er i den vestlige verden en krise i lægfolket.

Problemerne med hensyn til lægfolk og præsteskab er vævet ind i hinanden, og i den vestlige verden er deres symptomer tydelige: der ikke er nok af begge dele. Begge grupper bliver ældre og ældre og kan kun opretholdes ved indvandring fra den sydlige halvkugle.

Der er kun lidt en pave direkte kan gøre ved problemet med den svindende lægmandsstand. Selv ikke i en tidsalder, hvor han rejser fra sted til sted. Nok kan han samle enorme skarer, men interessen og begejstringen forsvinder, når han er væk. Folk fortsætter med at sive bort fra menighederne. Effekten er mest markant i de områder, hvor katolicismen var en del af den nationale eller regionale identitet - i Irland og Frankrig, i Quebec og Boston for eksempel, men den kan iagttages næsten overalt i den udviklede verden. Og i lande, hvor antallet af kirkegængere svinder hen, bliver præsterne også ældre og ifølge rapporter i højere og højere grad homoseksuelle. Seminarier er lukket. Flere og flere præster importeres fra Afrika, Latin Amerika, Filippinerne og Vietnam.

Den nye pave kan gøre noget ved det, men kun ved at slække på kravet om obligatorisk cølibat. At tillade ordination af allerede gifte mænd ville forandre præsteskabet og binde det meget tættere til lægfolket. Set udefra synes en sådan udvikling at være uundgåelig. Men om det er så enkelt for mændene i Det sextinske Kapel er en anden sag.

Problemet med kurien er af en anden natur. Vatikanets centrale administration er plaget af beskyldninger om korrupsion og manglede samarbejde. Der fungerer alt for meget som i resten af Italien.

Den italienske politiske model fungerer ikke engang i Italien, så hvordan skulle den kunne bruges til at styre en global organisation. Det kræver en pave med en enorm energi, viljekraft og administrativ erfaring, hvis forholdene skal bringes i orden.

Enhver svækkelse af den centrale kontrol kan også være en fare for kirkens sammenhængskraft. En liberal reformator kan lide den samme skæbne som Gorbatsjov og blive skubbet til side af de kræfter, han slipper løs.

Jeg formoder at en reform af kurien vil have topprioritet for enhver ikke-italiensk, europæisk kardinal, men jeg tvivler på, at det gælder for kardinalkollegiet som helhed.

3. IMWAC og det kommende pavevalg

I min omtale af de uformelle møder inden konklavets begyndelse i Informationsbrev nr. 4 glemte jeg at medtage de officielle kardinalmøder i Vatikanet under ledelse af camerlengo'en, kardinal Bertone. Disse møder i mandags og vil finde sted hver formiddag, indtil konklavet starter. I møderne deltager alle tilstedeværende kardinaler - altså også dem over 80 - efterhånden som de indfinder sig i Rom. I skrivende stund er der omkring 10 af de valgberettigede kardinaler, som endnu ikke er ankommet.

Meget imod de amerikanske kardinalers ønske besluttede kardinalerne i 2005 at pålægge sig selv tavshed, så de ikke måtte give interviews. Noget tilsvarende er sket igen. Fra i onsdags (den 6. marts) må ingen kardinal tale med en journalist. De 4.300 journalister, der følger situationen, får derfor ikke andet at vide, end hvad p. Lombardi fortæller dem på de pressemøderne i Vatikanets pressecenter. Hvad gør de så? De interviewer hinanden. Det, de dagligt rapporterer fra Rom, er derfor snarere journalistsnak end reelle fakta. Det gælder også Iben Thranholms skrivelser, som Kristeligt Dagblad lægger ud på sin netavis.

I denne situation, hvor intet i virkeligheden sker - set fra et journalistsynspunkt - har IMWAC oprettet sit eget lille pressecenter i Rom for så godt, som det nu er muligt, at orientere om vore ønsker. Formanden Martha Heizer fra Østrig, Christian Weisner fra Tyskland, Vittorio Bellavite, Basilio Buffoni og Laura Laera fra Italien har været samlet i flere dage, og nu er også Anthony Padovano fra USA og Michael Walsh fra England samt Paul Collins og hans hustru Marilyn Hatton fra Australien kommet til. Havde jeg haft mulighed for det, var også jeg været taget til Rom, for de er alle stærke, katolske personligheder, som det er en glæde af være sammen med.

Tirsdag den 5. overværede de kardinal Schönborns messe i kirken på Isola Tiberina, som drives af Sant'Egidio-kommuniteten, og talte efter messen med adskillige journalister fra Italien, Østrig, USA og England. Vittorio Bellavite har taget kontakt til den udenlandske presseforening, og der er en chance for, at IMWAC bliver tilbudt at tale ved den internationale pressekonference på Stampa Estera. Tidspunktet for denne konference vil dog først blive bestemt, når datoen for konklavets begyndelse er blevet annonceret. Til den tid vil Anthony Padovano og Michael Walsh have forladt Rom, så derfor indbød IMWAC til et pressemøde torsdag den 7. om eftermiddagen i Monasterio delle Suere Camaldolesi all' Aventino. Her orienterede Martha Heizer, Anthony Padovano, Michael Walsh, Paul Collins og Marilyn Hatton om vores syn på kirkens problemer og om hvilke reformer, der er påtrængende nødvendige at indføre.

Alle journalister i Rom taler om kandidaterne, skriver Christian Weisner i en mail til mig. For IMWAC er det dog vigtigere at tale om, hvilke reformer den kommende pave bør indføre, og om hvordan det hierarkiske system kan ændres, for som det er nu, fungerer det ikke.

Selv har jeg dels i DR2's Deadline den 2. marts og i TV2 News den 4. marts givet udtryk for det samme. Frem for at tale om, hvem den nye pave bliver, er det efter min mening mere relevant at tale om de problemer, han kommer til at stå overfor. I 2005 var kardinalerne på konklavet delt i to grupper: de, der ønskede Johannes Paul II's politik videreført uden ændringer, og de, der ville have reformer. De sidste var dog kun et mindretal på omkring 30-32 kardinaler. Men om de også vil være et mindretal i år, kan man ikke vide, før man ser, hvem der træder ud på balkonen.

I hvert fald synes de ærkekonservative at være en anelse svækket i forhold til 2005, for Opus Dei kan i år kun mønstre 40 kardinaler og Comunione e Liberazione 20, og det er ikke nok til at nå det nødvendige antal på 77. Men de repræsenterer immervæk tilsammen 52% af kardinalkollegiet!

Spørger man katolikker i USA om, hvad der er et største problem, den kommende pave skal løse, svarer et helt overvejede flertal, at det er de katolske præsters seksuelle overgreb på børn og unge, italienerne derimod, at det er de skandaløse forhold i Vatikanet. Det er bestemt to emner, kardinalerne skal forholde sig til. I den forbindelse har SNAP (Survivors Network of People abused by Priests) udsendt en liste med navnene på 12 kardinaler, som de mener, er kompromitteret ("The Dirty Dozen"):

- Timothy Dolan af New York
- Sean O'Malley af Boston
- Donald Wuerl af Washington DC
- Leonardo Sandri fra Argentina
- George Pell fra Australien
- Marc Ouellet fra Canada
- Dominik Duka fra Tjekkiet
- Peter Turkson fra Ghana
- Tarcisio Bertone fra Italien
- Angelo Scola fra Italien
- Norberto Rivera Carrera fra Mexico.

Listen kan dog suppleres med flere, blandt andre med den forhenværende ærkebiskop af Los Angeles Roger Mahony.

SNAP påstår ikke, at disse kardinaler har været krænkere, blot at de enten har dækket over krænkere eller udtalt sig afvisende over for en opklaring af sagerne. Selv synes SNAP kun at have tiltro til to, nemlig kardinal Schönborn af Wien og ærkebiskop Diamuid Martin af Dublin (som dog ikke er kardinal).

Hvor mange af kardinalerne, der stifter bekendtskab med denne liste, kan man selvfølgelig ikke vide, men at problemet må optage dem, er der vist ingen tvivl om. De skal jo helst vælge en mand, der er *clean* - både med hensyn til håndtering af seksagerne og med hensyn til de korruperte forhold i Vatikanet.